

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Fr. R. Kreuzwaldi nim.
Sotsialistlik Riiklik
Kooliühendus

N

ais **TÖÖLINE** ja
KOLHOOSNIK

45

Veebruar

„Külvaja“ kirjastus

1933

AK³

SISUKORD

	Lhk.
Poliitiline osa:	
15 aastat punaväe kangelaslikku võitlust	1
Kolhooside organisatsiooniline ja majanduslik kindlustamine kõrgemale astmele	3
Ilukirjanduslik osa:	
Väike streikija	5
Laul Voroschi'lovist	7
Kindlustame rahvusvahelist sidet:	
Eesti naisfaschistide osa Nõukogude Liidu vastase interventsiooni ettevalmistamises	7
Naisfaschistlik liikumine Poolas	8
Eesti tõusikkodanluse surmaeelsed viirastused	9
Sõnumid:	
Tõstame punase ristit töö uuele kõrgemale astmele	10
„Lehtmetsa“ kolhoosi naiskolhoosnikkude eeskujuga tõmmata järele mahajääjad	11
Arsti vestlus:	
Esimene abi	12
Majandusosa:	
Vestlus agrotehnikast	14
Käsitöö osa:	
Soome pilu õmblemine	15

15 aastat Punaväe kangelaslikku võitlust

ENSV
Riiklik
Reamajakogu

4505

Suurtööstuse ja tagala osa on käesoleva aja sõjas eriti tähtis. Käesoleval ajal võib edukalt sõda pidada ainult siis, kui riigil on võimas metallurgiline suurtööstus, eesrinna masinaehitus rikas kivi-sõel, nahvta, keemia, automobiilide ja aviat-siooni tööstus, kui on väljaarenenud raudtee-, veete-, automobiili- ja õhustransport ning eesrinna põllumajandus.

Tulevane sõda on viimaste piirideni mehaniseeritud. „Selles sõjas etendab masin ühte peaosad... Sõda praegustes tingimustes nõuab määratud suurt hulka masinaid, seejuures mitmesuguste koostarbeteks kohastatud, mitmesuguste nimetustega ja määratud suure tehnilise keerulikkusega masinaid. Sõda mehaniseerub, masiniseerub, industrialiseerub, muutudes seega määratud suureks, väga keeruliseks inimeste hävitamise vabrikuks“ (Voroschilov).

Aga kõik need tulevase masiniseeritud sõja nõuded võivad rahuldatud saada ainult sel juhtumisel, kui sõjavägi ja kogu sõdiv riik tugineb võimsale eesrinna töös-

„Kaitseks imperialismi vastu on proletariaadile vaja tugevat, distsiplineeritud, hästi relvastatud ja lahinguvõimelist punaväge. Praegusaja tingimustes võib neid ülesandeid täita ainult alaline sõjavägi, kes moodustab töötavate elanikkude relvastatud hulkade tuuma.“

(Kominterni VI kongressi teesistest.)

tusele ja eriti väljaarenenud masinaehitusele ja metallurgiale.

Meie maa, mis oli tehnilis-majanduslikult eesrinna kapitalistlikkudest maadest saja

aasta võrd maha jäänud, ei suutnud varem anda küllaldaselt hulgale eesrinna võitlustehnikat meie sõjaväele. Punavägi, kes päris tsaarisõjaväelt mahajäänud tehnika, oli tehniliselt kõige mahajäänud sõjavägi Euroopas. Kodusõja aastatel parandasime meie oma lahingutehnikat valgete sõjavägede ja interventide arvel. Rahvamajanduse jaluleseadmise aastatel polnud vajalikku industriaalset baasi tööliste-talurahva punaväe tehniliseks ümberrelvastamiseks, polnud samuti inseneride ja tehnikute kaadreid, kes oleksid suutelnud olnud töötama sõjatehnika alal.

Seepärast „oli viisaastaku põhiülesanne riigi-

K. J. Voroschilov

kaitse alal punaväe tehniline ümberrelvastus meie suurtööstuse eduka kasvualusel. Seepärast oli meie töö peamiseks sisuks punaväe tehniline ümberkorraldus meie tehastest tulevava uue relvastuse baasilt“ (Voroschilov).

Punaväe lahinguvõime kindlustamise alal seisis töölisklassi ja partei ees esimesel viisaastakul ning seisab veel praegugi suur ülesanne — rohkemal arvul varustada meie sõjaväge kõige võimsama tehnikaga.

Edusammud maa industrialiseerimise ja kollektiviseerimise alal, mis viimase nelja aasta kestel saavutatud, kõvendasid määratult punaväe võitlusvõimet. Uus suurtööstuslik alus lõi kõik hädatarvilikud tingimused punaväe tehniliseks ümberkorraldamiseks, ta varustamiseks uue praegusaja sõjatehnikaga, mis oma omaduse poolest sellest tehnikast maha ei jää, mis kapitalistlikkudel sõjavägedel olemas.

Viisaastaku kestel kõvenes punavägi ühes kogu maa kasvuga, ümberrelvastudes ja täiendades oma valmisolekut võitluseks NSVLiidus teostuva industrialiseerimise aluspõhjal.

Kodusõja rohkearvulistes lahingutes peksis punavägi valgekaartlisi ja imperialistlikke armeesid, kes olid hästi organiseeritud, parema sõjatehnikaga varustatud ja kogemusrikaste kindralite ja ohvitseride poolt juhitud. Kust ammutas ta oma jõu, võitlusabinõud, milles seisab tema võitlusvõime allik? See asub kõigepealt tema klassilises iseloomus.

Moskva nõukogu istangul 25. veeb. 1928. a. vastates sellele küsimusele, ütles sm. Stalin, et punaväe jõu ja võimsuse allik peitub punaväe kolmes iseäralduses, mis eraldavad teda kõigist teistest sõjavägedest.

„*Meie punaväe esimene ja põhimine iseäraldus* seisab selles, et meie punavägi on vabanenud tööliste ja talupoegade sõjavägi, et ta on Oktoobrerevolutsiooni ja proletariaadi diktatuuri sõjavägi. Kõik teised senised sõjaväed, missugune ka ei oleks nende koosseis, on kapitalivõimu kindlustamise sõjaväed. Nad olid ja jäävad ka edaspidi kapitali ülevõimu sõjavägedeks... Niisugustest sõjavägedest erinedes on meie punaväel see iseäraldus, et ta on tööliste ja talurahva võimu kindlustamise tööriistaks, et ta on proletariaadi diktatuuri kindlustamise tööriistaks, tööliste ja talurahva vabastamise tööriistaks mõisnikkude ja kapitalistide ikke alt. Meie sõjavägi on töötavate hulkade vabastamise sõjavägi...

„*Meie punaväe teine iseäraldus* seisab selles, et tema, meie sõjavägi on rahvastevahelise vendluse, rõhutud rahvaste vabastamise sõjavägi, on meie riigi rahvaste vabaduse ja iseseisvuse kaitse sõjavägi... Kogu tema olemine, kogu ta ehitus põhjendab meie riigi rahvaste vahelise sõpruse kindlustamisel rõhutud rahvaste vabastamise ideel Nõuk. Liitu kuuluvate sotsialistlikkude

vabariikide vabaduse ja iseseisvuse kaitsmise ideel...

Selles on meie punaväe jõu ja võimsuse allika teine ning põhimine iseäraldus, selles on ka selle asjaolu pant, et kriitilisel silmapilgul leiab meie vägi kõige suuremat toetust meie riigis elavate kõigi ja igasuguste rahvaste miljonilistes hulkades.“

„Lõpuks *punaväe kolmas iseäraldus*. See sisaldub internatsionalismi vaimus, internatsionalismi tunnetes, mis läbistavad tervet meie punaväge... Meie punaväe jõud seisab selles, et ta on oma esimesest sündimispäevast peale kasvatatud internatsionalismi ja teistest rahvastest lugupidamise vaimus, on kasvatanud kõigi maade tööliste armastuse ja nendest lugupidamise, riikidevahelise rahu alleshoidmise ja kindlustamise vaimus. Ja nimelt sellepärast, et meie sõjaväge kasvatatakse internatsionaalsuse, kõigi maade tööliste huvide ühtsuse vaimus, nimelt sellepärast on tema meie, on üleilmse revolutsiooni, on kõigi maade tööliste sõjavägi.“

Olles tööliste ja talurahva sõjavägi, üleilmse proletaarsete revolutsiooni sõjavägi — tugines punavägi oma võitluses kogu töötavate klasside jõule ja võimsusele, nende püsivale armastusele ja toetusele. Punaväel oli kodusõja ajal ja tal on praegugi kümned ja sadad miljonid sõpru nii NSV Liidus, kui ka kõigi maailmariikide ja rõhutud ning ärarippuvate asumaade tööliste ja töötavate talupoegade hulgas. Võitluses vene ja rahvusvahelise kontrerevolutsiooniga ei toetunud punavägi üksnes meie riigi töötavatele hulkadele, vaid ka Lääne-Euroopa töölisklassi otsekohelisele abile.

Partei, töölisklass ja kogu maailma töötavad hulgad on uhked oma punaväe tegude ja lahingute üle kodusõjas. Kuid seda enam peame olema uhked punaväe lahingute üle, mida ta pidas viimase viisaastaku kestel, mida ta peab praegu partei ja töölisklassi juhi sm. Stalini loosungi all: „Enamlased peavad valdama tehnikat“.

Teadku NSVLiidu ja kogu ilma töölised, talupojad ja töötavad hulgad, et punavägi peab ka tänapäeval väsimatuid võitlusi tehnika valdamise ja tema hooldamise eest, marksistlik-leninliku teooria omandamise, organiseerimise ja diistsipliini eest.

Need võitlused tehnika eest loovad kangelasientusiastade punaväe sõjalise ja poliitilise ettevalmistuse alal. Kui kodusõda valgekaartlastega sünnitas relvavõitluse kangelasi, väerinna legendaarseid sõjamehi, siis praegune tööliste-talurahva punaväe ülesehituse tasem sünnitab uusi kan-

gelasi — tehnika eest võitluse organiseerijaid, eelsammuvate kogemustega organiseerijaid sõjalise ja poliitilise ettevalmistuse alal. Kasvatades uusi inimesi, kasvatavad need võitlused uusi sotsialistliku kultuuri lülisid.

Iga Nõukogude Liidu tööline ja töötaja teab kindlasti, et ainult raudsele, klas-

siliselt kindlale, sõjaliselt ja poliitiliselt hästi ettevalmistatud ja esimesejärgu tehnikaga reivastatud punaväele toetudes — hoidis Nõukogude Liit alal enda iseseisvuse ja suutis edukalt lõpule viia sotsialismi alusmüüri ehitust, industrialiseerida ja kollektiviseerida NSVLiitu.

M. Marijev

Kolhooside organisatsiooniline ja majanduslik kindlustamine kõrgemale astmele

Esimest korda inimsoo ajaloo on kehvik- ja keskmiktalurahva hulgad teinud lõpu viletsusele, kurnamisele ja näljale, milles nad sajad aastad vaevlenud.

Nõukogude Liidu põllumajanduses on täielik pööre läbi läinud. Tehniliselt mahajäänud ja kiilustatud majapidamistega maast on saanud sotsialistlik suurpõllumajanduse maa. Talupoegade majapidamistest on üle 60 prots. kolhoosidesse ühinenud, on tekkinud 200 tuhat kolhoosi, 5000 sovhoosi ja 2460 masina- ja traktoriaama.

Sotsialistlikule tööstusele oleme niisuguse majandusliku aluse loonud, mis valmistuse toodangu kiiret kasvu kindlustab, see omakord aga võimaldab veel kindlama sideme loomist küla ja linna vahel.

Need eeltingimused avavad nõukogude küla ees väljavaated ennenägematuks õitsenguks. Peagi asume neljanda enamliku külvihoogtöö juurde. Enne seda peame järele vaatama, kas meie külvitööks ka enamlikult ette valmistatud oleme.

Kas on meil põllutööriistad, masinad, veojõud korras, seemned sorteeritud, töötajad brigaadidesse ära jaotatud, et võiksite enamlikult külvihoogtööle asuda?

Need on väga suure tähtsusega küsimused, milledele peame kogu oma jõu ja tähelepanu pöörama. Nende õigeajalisest lahendamisest oleneb ka külvihoogtöö edu.

Peab otsekohe ütleva, et meil sel alal veel kaugelki kõik korras ei ole. Iga sammu peal näeme igasuguseid väärnähtusi, kuritegevust, lohakust ja vargust, mida viibimata oma töös ja võitluses likvideerima peame. Kapitalistide klass on likvideeritud, kuid meil on järele jäänud veel selle klassi riismed, kelle kuritegevus kahjutegemise, hävitamise ja varastamise näol ühes kui teises kohas nähtavale tuleb. Kapitalistliku klassi juured on purustatud, inimese eksploateerimine teise inimese poolt on likvideeritud ja hävi-

tatakse kõik need eeldused, mis eksploateerimist tekitavad.

Sellele uuele olukorrale vastavalt on klassivaenlane oma võitluse taktikat muutnud.

Kui varematel aegadel klassivaenlane — kulak kolhoosi eest võitlejaid tappis ja ühiskonna varandust põletas, siis tänapäev on klassivaenlane — kulak — nagu hunt lambanahka pugenud, ta võtab omale ausa nõukogude kodaniku välimuse, et kolhoosides arvepidajate, brigadiiride jne kohtadele pääseda. On aga kulak juba kolhoosi pääsenud, siis teeb ta kõik, et vargsi, tasahilju kolhoosi seesmiselt lõhkuda, et kolhooside kohustuste täitmist riigi ees nurja ajada, et kolhoosi varandust kõrvale toimetada ja hävitada, ning sellega ausaid ja töötavaid kolhoosnikke nälga jätta.

Töötuspäevade mitteõige ülesmärkimine, arvestuse segijamine, sissetulnud summade kõrvaletoiemetamine — see on klassivaenlase-kulaku pealetungimise üheks vormiks.

Klassivaenlase kuritegevust hõlbustab see asjaolu, et meil nõukogude küla aparraadis on pastalkommuniste, kes seda klassivaenlase kuritegevust ja lõhkumist ei näe, või sellest aru saada ei suuda ning midagi ei tee, et nende huligaanide tegevust paljastada, neid avalikkuse ette tuua ning täielikult purustada.

Praegusel silmapilgul on meie otsekoheks ja peamiseks ülesandeks — kolhoose organisatsiooniliselt, poliitiliselt ja majanduslikult kindlustada, sealt kõik rüüstavad, kahjutegavad elemendid välja lüüa ja tõeliselt läbiproovitud ja võitlusetales karastatud kaadreid juhtivatele kohtadele välja eraldada ning sellega kolhoose täielikult enamlisteks majapidamisteks muuta.

Kõik naiskolhoosnikud ja teised töötavad naisterahvad, kes tõisteks võitlejateks kolhoosi kindlustamise eest tahavad

olla, peavad tundma õppima neid viit põhipuudust, mis küla töös veel seniajani ette tulid ja mida sm. Stalin oma kõnes „Tööst külas“ täie selgusega ette tõi. Me peame tulevases töös ja võitluses need viis põhipuudust likvideerima ja parteitöö kõrgemale astmele seadma, et ta vastaks praegusele ajajärgule.

Nende viie põhipuuduse likvideerimine seab küla, partei ja nõukogude tööliste ja organisatsioonide ette määratusuure töö ja nõuab pinevat valvelolekut. Need viis põhipuudust on järgmised:

1) *Uue olukorra mitteõieti hindamine.* Kui meil tänavuaastane vilja kokkuostu hoogtöö nii ei läinud nagu ta oleks pidanud minema, siis oli see sellest tingitud, et mitte kõik seltsimehed uut olukorda õieti hinnata ei osanud. Kuulutati välja kolhoosiline vaba kauplemine, kuid selle juures tuli nähtavale riiklikkude kohustuste mittetäitmine, mille tagajärjel vilja kokkuost edukalt ei läinud. Siin avaldus seltsimeeste oskamatus, kes hindasid ainult kolhoosilise kauplemise jaatavaid külgi, eitavad küljed aga tähelepanemata jätsid.

Teiseks põhipuuduseks oli see, et raiooni ja oblasti töölised kolhoosi tööst ja võitlusest eemale olid jäänud, asjaajamine ja juhtivus sagedasti bürokraatlik ja paberlik oli ning elav side kolhoosidega puudus.

Kolmandaks põhipuuduseks oli kolhoosilise majandusvormi ülehindamine, kusjuures paljud meie seltsimehed arvasid, et kui on olemas sotsialistlik majandusvorm — siis on sellega kõik olemas, kuid ei arvestanud sellega, milline sisu võib vormis olla. Kolhoosiline majandusvorm on, kahtlemata, sotsialistlik vorm, kuid tema sisu võib ka kontrrevolutsiooniliseks muutuda. Kui kolhoosidesse kulakud, spekulandid ja igasugused kahjutegijad poevad, siis on sotsialistlik majandusvorm nende kuritegevusele ainult sildiks.

Neljandaks põhipuuduseks on mitteamine klassivaenlase näo ja võitluse-taktika muutumisest.

Kulak esineb sagedasti „vaga“ arvepidajana või kassapidajana, sellejuures aga kolhoosi tasapisi õonestades ja lõhkudes. Kuid tegelikult elus näeme tihti, et sellest õonestamisest aru ei saada ja selle vastu ka võitlust ei peeta.

Sellele vastavalt peame ka meie oma võitluse taktikat muutma, mitte sealt kulakuid otsima, kus neid ei ole, vaid peame neid kõigepealt kolhoosides enestes otsima ja neid sealt välja peksma.

Viiendaks põhipuuduseks küla töös on kommunistide osa allahindamine.

Kui meil nõukogudekülas parteitöö nõrk oli, siis oli selle üheks põhjuseks see, et meil kommunistide osa alla hinnati. Kommunisti osa allahindamist kõrvaldame sellega, kui meie oma paremad parteiliikmed, kes kolhoosilise ehitustöö eest ennastohverdavalt valmis võitlema, kolhoosidesse saadame.

Meie, naiskolhoosnikud, peame selle eest võitlema, et nende viie põhipuuduse likvideerimine külatöö parandamise aluseks võetakse ning mitte üksi parteiorganisatsioonide liinis, vaid ka kõigis nõukoguliste ja majanduslikkude organite töös.

Et neid põhipuudusi külatöös likvideerida ja nõukogude valitsuse ülesandeid külas enamlikult teostada, selleks peab kaasa aitama ja juhtivaks hoovaks olema poliitosakondade loomine masina- ja traktorijaamade juurde.

Masina- ja traktorijaamad peavad mitte üksi majanduslikuks, vaid ka poliitiliseks ja organisatsiooniliseks juhtivaks kesk-kohaks olema. Nad on määratud ka parteilise valveloleku jaoks. Nende esimeseks ja peamiseks ülesandeks on järelvalvamine, et kolhoosid ja sovhosid riiklike kohustusi õigeajaliselt täidaksid, varguste, kahjutegijate ja klassivaenlase igasuguste manööverduste vastu võitleksid.

Meie, naiskolhoosnikud, peame ise kõik tegema, et küla parteilisele tööle ja kolhooside kindlustamisele kaasa aidata. Me peame kevadise külvi ettevalmistamisetööst osa võtma ja paremaid töö näitajaid saavutama. Eelmistel aastatel ettetulnud puudused ei tohi neljandal enamlikul külvihoogtööl enam korduda.

Seame oma töö sm. Stalini 6 ajaloolise tingimuse alusele ja tõstame sotsialistlikud tööviisid kõrgemale astmele.

Meie naiskolhoosnikkude keskel ei tohi päevavargaid ja logardeid olla, me peame selle eest võitlema, et töö muutuks au ja kangelaslikkuse asjaks. Peame naistöliste kangelaslikku võitlust jälgima ja sellest eeskuju võtma.

Neljandas enamlikus külvihoogtöös ja selle ettevalmistusetöös on lõökülesandeks kõikide nii mees-, kui naiskolhoosnikkude 100 prots. tööle tõmbamine ja raudse kolhoosilise distsipliini maksmapaneku eest võitlemine.

Meie ei või lubada, et töö põllul tegemata jäetaks ja naiskolhoosnikud kõrvaliste toimetustega ametis oleks, nagu

see läinud aastal „Järna“ nimelises ja teistes kolhoosides oli.

Meie peame kolhoosidesse kindla distsipliini sisse viima. Kui keegi vabandamata põhjustel 1 päev kolhoosi tööst puudub, tuleb distsipliini lõhkujat 5 töötuspäevaga trahvida. Kui see nähtus mitmel korral kordub, siis on tarvis distsipliini lõh-

kuja kolhoosi nimekirjast viibimata maha kustutada.

Kindla distsipliini ja korraga võime eilseid talupoegi, tänaseid kolhoosnikke endistest harjumustest ja eluviisidest vabastada ja nendest tõelisi kolhoosilise kindlustamise eest võitlejaid kasvatada.

H. V.

L UKIRJANDUS

Väike streikija

(Jutustus ameerika pioneerlaagrist.)

Esimestel päevadel pidas Peeter Semaschko pioneerlaagris kui mõni tõsine vanamees ennast üleval. Ta ei mänginud „basketpalli“, ei käinud ujumas ega laulnud teistega õhtuti laagris. Ta lamas kogu aeg kusagil eemal rohu peal, sügavalt mütsi silmade ette tõmmates. Kui tema poole pöörati küsimustega, siis vastas hammustavalt. Ta paistis väga imelik olevat.

Ta oli 12 aastat vana, kuid väga väikse kasvuga, peaaegu nagu härjapõlvlane, suure peaga, mida 3 suurt armi kaunistasid. Tema helesinised silmad olid alati kurnavad. Ta paistis väga naljakas olevat. Teda armastasid teised lapsed, kes valatasid üksteisega, kuid Peeter jäi kõigest eemale.

Pioneerlaagri juht Loora Villi mõtles sagedasti selle üle, mispärast see poiss — ühe Patersoni tekstiltöölise streigist osavõtja poeg, alati nii tusane ja meeolehärmas on. Ta rääkis Peetriga mitu korda, et ta teiste lastega sõbralikult läbi saaks, kuid temal oli kõrini igasuguste asjadega tegemist. Loora Villi tõotas pioneerlaagris esimest korda, tal ei olnud kogemusi ja suure vaevaga sai ta tööga hakkama. Peaaegu ei olekski ta Peetriga rääkima hakkanud, kuid läks teisiti. Üks õine juhtumine laagris selgitas Peetri imelikku ülevalpimist.

Peeter elas viie poisiga ühes palatis. Ühel õhtul lamasid nad ja lobisid pimedas. Peeter lebas vagusalt, isegi teiste laste küsimustele ei vastanud ta. Teised poisid ei pööranud temale enam tähelepanu, jätkasid lobisemist ja naermist.

Korraga keeras ta ümber, tõusis jalga-dele ja karjus.

— Vaikige ometi lõpuks!

Lapsed ehmusid.

— Mispärast peame vaikima? — küsis vihaselt Abel Gross.

— Seepärast, et te kõik olete logardid.

— Mitte pioneerid, vaid logardid, karjus Peeter uuesti.

Vaevalt võis keegi seda rahulikult kannatada, kui teda logardiks nimetatakse, seda enam veel pioneer.

Algas tüli. Vaidlus muutus karjumiseks. Peeter läks ägedaks, jooksis Abelile ja Rubile kallale, neegripoiss tõttas Abelit aitama, kes oli kõige väiksem pioneer palatis. Palat oli nagu puur, mis vihaseid ahve täis. Rubi ja Peeter kiskusid teineteisega teiste karjumise ja villistamise saatel. Kõgu laager ärkas üles. Kiskumine kestis kuni Loora ilmumiseni, kes kiskujad koost lahutas ning Peetri teise palati viis.

Teisel päeval, peale hommikusööki viis Loora Peetri laagri lähedal olevasse väiksesse metsa, istus ojakese äärde kivile ja hakkas Peetriga juttu ajama.

— Peeter, — algas Loora, — ma näen, et sa tunned ennast laagris õnnetuna, ma tahan teada — mispärast? Millega sa rahul ei ole?

— Ei millegagi, kohmas Peeter.

— Mulle tundub, et sa ei ole millegiga rahul, mis laagris on, — naeratas Loora.

— Ei, — oli vastuseks.

— Mis see siis tähendab?

— Mina tahan koju.

— Sa igatsed koju järele?

— Ma ei tea, — vastas poiss.

Suurepeaga väikest poisist vaadeldes tuli Loora arvamisele, et see laps ei ole normaalne.

Loora jätkas rääkimist. Ta püüdis temale seletada, milleks on tööliste lastele pioneerlaagrit tarvis, mispärast tõusev proletariaat tugev, terve ja arenenud peab olema.

Loora rääkis Peetrile Nõukogude Liidu pioneeridest, nende tööst, saavutustest, distsipliinist ja sellest, milleks distsipliini tarvis. Loora rääkis Peetriga kaua, tahtis teda veendumisele viia, kuid kõik oli asjata. Pee-

ter ei vastanud ja piirdus ainult arusaamatu pomisemisega. Lõpuks rääkis Looa eilasest palatis kaklemisest.

— Mispärast sa teisi logarditeks nimetasid?

Mingisugust vastust. Peeter kiindus kogu oma tähelepanuga jooksvale jõekesele.

— Mõtled sa, et korralik pioneer oma seltsimeestega kiskleb? Mõtled sa, et ta nagu sinagi peab suhtuma miitingutesse, kus revolutsioonilisi sündmusi käsitatakse ja kus sinu seltsimehed Nõukogude Liidust räägivad?

Uus vaikimine. Peeter tõmbas müsi veel enam silmade ette, sülitas ja kibe naeratus moonutas ta suu kõveraks.

Looral katkes kannatus. Kuid korraga juhtus hirmus asi. Peetri nägu muutus riutuliseks ja suured pisarad veeresid tema kahvatanud paledelt.

Ta nuttis. Sellejärele rääkis ta, ja kogu tema kõhn keha värises nagu külma käes.

— Mina ei taha koju, seltsiline Looa. Mina ei tahtnud laagrisse minna. Kõik Patersoni lapsed võtavad streigist osa. Meie peame selle streigi võitma. Aga mina istun siin ühes logarditega, kellel ainukeseks tööks on tervete päevade viisi basketpalli mängimine. Mina ei taha basketpalli mängida.

Looa oli poisikese kurvastusest liigutatud. Ta lähenes Peetrile ja silitas õrnalt ta pead. Peeter nuttis veel kõvemini ja laskis pea longu.

— Peeter, sa oled hea pioneer, — ütles Looa. — Sellepärast pead sa siia jääma, et terveks ja tugevaks saada, et saaks täielikult streigist osa võtta. Aga et sa minutit aega ei kaotaks, organiseerime pioneerlaagris Patersoni streikivatele tööliste toetust. Kas see pole õige mõte, mis? Meie kogume vähemalt 100 dollarit kokku, — streikivatele tööliste toitainete ostmiseks.

Peeter tõstis rõõmust läikivad silmad Looa poole.

— Õigus? Meie võime seda teha, — ütles Peeter väriseval häälel.

— Ma usun, Peeter, et sa lubad kaasa aidata.

— Muldugi, seltsiline Looa, — hüüdis Peeter rõõmsalt.

— Anna oma käsi, seltsimees Peeter, — ütles Looa.

Peeter hüppas ja pigistas kõigest jõust Looa kätt.

Lõunalaua teatas Looa, et täna õhtu ootab lapsi üks uudis.

Harilikult luges Looa õhtuti tule ääres teistele lastele, täna jutustas ta neile Patersoni streigist.

Mitte keegi pioneeridest ei teadnud, et Peeter Patersonist pärit on ja jutuajamises seda kuulda saades, hüüdsid pioneerid Patersoni streikivatele tööliste sooje tervitusi.

Väikse Peetri nägu muutus uhkusest punaseks. Õhtul, kui kõik lapsed tueriida juurde kogusid, pidas Peeter asjaliku kõne.

Ta rääkis tööliste töötasu vähendamisest, näljast, viletsusest ja tööliste ametiühisuste koosolekutest.

Tema isa töötas päeval tekstiil-vabrikus, ema öösel, et võimalik oleks laste järele vaadata.

Sellele vaatamata, et mõlemad töötasid, ei jatkunud millaski raha söögi jaoks ega lastele saabaste ostmiseks.

Peeter rääkis politseinikkude kumminuiadest, gaasipommidest, millega nad streikivaid töölisi laiali ajasid ning valvepostidel kaks töolist tapsid.

Ta näitas tulevalgusel teistele pioneeridele oma paljaksatunud peas olevaid arme, mis politseinikkude metsliku peksmise jäljed olid.

Looa lugemine ei äratanud millaski sarnast entusiasmi pioneerides, kui Peetri vestlemine.

Lapsed hakkasid palavikuliselt tegutsema. Järgmisest päevast peale kees töö. Pioneerid korraldasid basketpalli mängimise, millega nad pealtvaatajatelt 15 dollarit kogusid. See oli esimene summa Patersoni streikivatele tekstiiltööliste. Sellejärele asusid nad revolutsioonilise teemiga näidendi kokkuseadmisele, mis otstast lõpuni pioneeride eneste poolt kirjutati.

Kahe nädala jooksul, peale harilikude poliitiliste, majanduslike ja ajalooliste küsimuste käsitlemise valmistasid pioneerid uue näidendi ettekandmiseks ette, mida täiskasvanute laagris ette kantl.

Peeter pidas kõne, rääkis streigist ja sellest, kuidas ta ise neist osa võttis, kutsus kõike üles streikivaid töölisi toetama. Kogu selle aja jooksul käis laagris vestlemine ja arutamine, mil viisil ja kuidas lapsed isade võitlusest osa võivad võtta.

Looa jutustused Nõukogude Liidust, tööliklassi võitlusest Saksamaal, Hiinas ja teistes maades said lastele nüüd arusaadavateks.

Jutustused streikidest tuletasid neile Patersoni streikijaid ja Peetri peas olevaid arme meelde, mis ta politseinikkude peksmisel saanud. Ujumine, basketpalli mängimine ja puhkus kestis endiselt edasi, pioneerid olid uhked teadmises, et nad

ilma tegevuseta aega ei viida, vaid elulist tööd teevad.

Nüüd veendus väike Peeter, et need lapsed on kõik head seltsimehed ja ei ole sugugi logardid. Abel Gross, keda ta kisklemisel palatis löi, aitas ka oma isa kahes streigis. Rubi Martini isa istus vangimajas selle eest, et ta Harlemi linnas kommunistliku kõne pidas.

Tusk kadus väikse streikija näolt. Tema nõrkade käte musklid läksid basketpalli ja teiste mängude, päikesest ja ujumisest tugevaks.

Ja siis, kolme nädala pärast, lahkus Peeter laagrist, teda sidus tugev seltsimehelik tunne Looraga, Rubiga, Abeliga ja kõikide teiste pioneeridega.

Kogu laager saatis Peetrit punaste lip-pudega kuni omnibuseni. Nad sammusid pioneerlaulu lauldes, mida vahel hüüded katkestasid:

„Olgu tervitatud Patersoni streikivad töölised!“

Kui omnibus liikuma hakkas, vaatas Peeter aknast välja, tervisid hüüdes ja paberit lehvitades, mille Looa enne ära-sõitu annud. — Hurraa, pioneerid! — Tema käes oli tshekk kahesaja dollari peale, mida pioneerid streikivatele tööli-tele kogunud.

Ja uuesti kõlas Ameerika taevas ja lä-hedates mägedes proletaarsete laste või-mas „hurraa“, kes eneste esimest võitu tervitasid.

Laul Voroschilovist

Meil lahingud verised meeles,
Mil lõõmasid stepid kui leek,
Käis kindlasti võitluste teedel
Partisaanide võimas armee.
Käis veristest verstadest üle
Ja linnadest läbi me tee,
Kus lõhutud valgetest külad...
Me komandör vahva käis eel.
Ta nägu on tuuldunud stepis,
Kus vaenlane piiries ja tuul.
Ja kõige me murega leppis
Ta ikka kui seltsimees truu.

Kui Doni jõel tuiskude hiilud,
Ja laulu löi tormide pass, —
Meid võidule viis Voroschilov.
Ja meile sai rikas Donbass.
Ta juhtis meid võitluse rindel
Ja õpetas tervet meie maad,
Kuis võita võib vaenlasi kindlalt
Ja põgeneb teelt valgekaart.
Veel vaenlane vihaselt piilub.
Meil uusi on võitlusi ees.
Meid võidule viib Voroschilov —
Me komandör, juht, seltsimees.

T. Sikorskaja järele K. Trein.

KINDLUSTAME RAHVUSVAHELIST SIDET

Eesti naisfaschiistide osa interventsiooni ettevalmis-tamisel Nõukogude Liidu vastu

Kapitalistlik ilm sipleb kriisi mädamül-kas, mis ikka enam ja enam kapitalistliku korra alusmüüre õõnestab ja lõhub.

Kasvava kriisiga käib kaasas töötute arvu suurenemine, kes ühes perekonnaliikmetega sõna tõsisemõttes nälgivad. Nädalate, kuude ja aastate viisi otsivad töötud lootusetult tööd.

Järjest kasvav puudus, viletsus, õigusetu olek ja poliitiline surve tõukab hulke võit-lusele kodanliku korra vastu.

Töötavad hulgad veenduvad ikka kind-lamalt, et võitluses kodanliku korra vastu ja võidu järele nad lõpulikult vabanevad orjusest, näljast ja sunnitööst.

Kõikides kapitalistlikkudes maades kas-vab revolutsiooniline liikumine, sagenevad streigid, ulitsavõitlused, kokkupõrkamised

sõjariistadeta tööliste ja hambuni relvas-tatud politseinikkudega.

Igapäev toovad ajalehed ikka uusi ja uusi teateid uutest võitlustest, tööliste ja nende esitajate tapmistest ja vangistamis-test.

Revolutsiooniline tõus on enneolematult kõrge.

Kapitalistlik ilm on jõuetu „rahulisel“ teel seda kriisi lahendama ja näeb kriisi lahendamist ainult sõjas ja maailma uuesti äraajagamises.

Kapitalistlikkude riikide eneste vahel tarvnevad vahekorrad, sest võitlus käib ülevõimu maksmapanemise eest.

Samal ajal, mil kapitalistlikkude riikide majandus laguneb, valmistus langeb, ehi-tab Nõukogude Liidu töörahvas klassitut

ühiskonda ja on muutunud eesrinnas samuvaks arenenud tööstuspõllumajanduslikuks maaks.

Nõukogude Liit on kapitalistlikkudele riikidele tõsiseks pinnaks silmas. Nõukogude Liitu armastavad kogu ilmatöölised. See on põhjus Nõukogude Liidu vastu interventsiooni ettevalmistamiseks.

Naisseltsilised ei tohi hetkekski unustada, et me igapäevaga uuele verepulumale lähene. Kui meil peade kohal veel vaenlase pomme ei lõhke ega võiflusvälju pole, voolab kangelaslikult võitlevate tööliste veri Saksamaal, Inglismaal, Euroopa linnade uulitsatel ja asumaades.

Imperialistlikkude riikide lobisemised „rahust ja sõjariistade vähendamisest“ on sõja ettevalmistamise varjamiseks ja töörahva petmiseks välja mõeldud, et seda hoogsamalt Nõukogude Liidule kallale tungida.

Selles sihis käib palavikuline ettevalmistamine kapitalistlikel mail. Eesti, kes imperialistliku ahela üks lüli on, ei jää Nõukogude Liidu vastu sõja ettevalmistamisest eemale vaid astub teiste riikidega käsikäes seda sõja ettevalmistamise teed.

Valges Eestis tunneme fashistlikke organisatsioone kaitseliidu nime all. Naisfashistide organisatsioonis on kindel sõjalik õppus, distsipliin ja ühine rõivastus sisse viidud, mis fashismi lippu moraalselt kõrgel hoida pidavat aitama. Kes fashistliku kodukorra vastu eksib, või täpselt neid ei täida, poliitilise meelsuse pärast kahtlane on, heidetakse viibimata organisatsioonist välja. Verisematele naisfashistidele, kellel n. n. „teeneid“ on, annetatakse valgeristi märke. Märkide annetamisega ja selle propageerimisega tahetakse fashistlikus organisatsioonis distsipliini kõvendada.

Naisfashistlikkudes organisatsioonides pööratakse suurt tähelepanu sõjalisele õpusele ja treenerimisele.

Igal suvel korraldatakse alalisi laagreid, manöövreid ja häire, milledest naisfashistid on kohustatud osa võtma. Manöövritel ja laagrites on naisfashistide peamiseks tööks toidukeetmine, varustuse muretsemine ja teiste majanduslikkude tööde täitmine. Läänud aastal organiseeriti fashistlikkude organisatsioonide naisjuhtidele erilaagriõppus, õpetajateks olid sõjaväelased ja teised eriteadlased.

Laagrit külastas soome töörahva ülemtimukas Svinhufud ühes abikaasaga, keda eesti naisfashistid rohkete lilledega üle puistasid. Fashistide külaskäigud näitavad, kuidas sõja provotseerijad üksteiselt sõjalisi kogemusi õpivad.

Eesti naistöölised ei tohi rahulikult pealtvaatajateks jääda, kui kodanlus sõjariistu teritab ja Nõukogude Liidu vastu sõjale ja interventsioonile ette valmistab.

Kõikide kapitalistlikkude maade mees- ja naistöölised peavad takistama sõjariistade ja moona saatmist, mis Nõukogude Liidu ja Hiina revolutsiooni mahasurumiseks määratud.

Sõjavarustuses ja keemiatööstuses töötavad naisterahvad, teie peate valvel olema, et kui kommunistlik partei teid kutsub tööd seisma jätta või uulitsale võitlusele minna, et siis valmis oleksite tööriista asemel sõjariistu kätte võtma.

Tehke selgitustööd, et vähemarenenud naistöölised ei laseks endid fashistide mõrda kiskuda ega nendele suurtükilihaks olla. Koonduge kindlamini revolutsiooniliste organisatsioonide ümber ja viige võitlust kodanluse vastu võidurikka lõpuni.

Naisfashistlik liikumine Poolas

Praeguse diktaatori Josef Piłsudski algatusel loodi Poolas 1908. aastal organisatsioon „küttide liit“. Klassisõja järele, mil Poola oinale iseseisvuse sai, kujunes endisest pool-sõjalisest „küttide liidust“ fashistlik organisatsioon välja, organisatsiooni vormid ja töökava endiseks jättes.

Organisatsiooni sõjalise iseloomu tõttu juhivad sõjalist tööd pealikud. Ülemateks ja pealikuteks on tegevas väeteenistuses olevad ja sõjaministri poolt nimetatud kutselised ohvitserid.

Fashistlik organisatsioon seab omale eesmärgiks elanikkudele mitte üksi sõja-

teadmiste õpetamise, vaid ka marurahvustuse ja pussitamise ideoloogia kasvatamise ja sisendamise.

Kes pole kuulnud poola fashistide kõige tooremaid, verisemaid töörahvalikkmete tapmist, poomist ja põletamist kodusõja ning hilisemal ajal.

Ilma suurema uurimiseta tapetakse maha või mõistetakse pikemaks ajaks sunnitööle see tööline või töötav talupoeg, kelle kohta ohrankas (defensiivies) teateid on, et ta kommunistlikku/parteisse kuulub või instinktiivselt kommunismi pooldab.

Faschistlikud organisatsioonid tegutsevad sõjaliste jõudude mobiliseerimise alal. Kui imperialistlikkude riikide huvid Nõukogude Liidu vastast sõda alata nõuavad, siis on faschistlik Poola see, kes esimesena sotsialistlikule riigile kallale tuleb.

1922. aastal viidi Poolas sõjalise tähtsusega organisatsioonides ja nuhkimise aparaadis täielik ümberkorraldamine läbi. Samal ajal loodi „küttide liidu“ juurde naisfaschistlikud osakonnad.

Faschistliku organisatsiooni „küttide liidu“ töö on sõjaväega tihedalt seotud. Organisatsiooniliselt alluvad naisfaschistid „küttide liidu“ ülemale. Naisfaschistide organisatsioonide töö ja tegevuse läbiviimiseks on olemas eriline naiskaadritest koosnev faschistlikkude organisatsioonide täidesaatev aparaat. Faschistlikkude organisatsioonide liikmed on rühmitatud osakondadesse, millised ühes meeskondadega territoriaalsetele võimudele alluvad. Osakondi, organisatsioonilisi ja õppuse üksusi juhivad naispealikud ja juhatused.

Naisfaschistid ei tegutse mitte üksi sõjaliste küsimuste piirides, vaid töötavad ka majanduslikul, sanitaarsel, noorsoo kasvatamise, kooli ja teistel aladel.

Naisfaschistide ülesanded on: kasvatada naisi sõjalises vaimus, et kui diktaator Pilsudski sisemise vaenlase, see on töölisklassi, ja Nõukogude Liidu vastast sõjategevust algab, siis tugevad sõjalised organisatsioonid olemas oleks. Selle poole sihivad ka naisfaschistide õppused.

1922. aastast alates arenevad faschistlikud naiste organisatsioonid Poolas edukalt, tõusikkodanluse prouade ja preilide poolt järjest rohkem osavõtmist leides.

Et faschistlikud organisatsioonid laiemalt arenema hakkasid, on seletatav rahvusvahelise revolutsioonilise liikumise tõusuga, eriti ka Poolas, kus sagesid tööliste streigid ja kokkupõrked tööliste ja hambuni sõjariistus politseinikkude vahel.

Kapitalistlik maailm valmistab palavlikult uue tapatalgu, uue maailma sõja vastu end

ette. Selle tõenduseks on tapamasinate, sõjariistade, lennukite, sõjalaevade, sõjatarvete valmistamise alaline kasv. Kuna kaubandus ja muu tööstus kiratseb, töötab sõjaväe tööstus täie koormatusega ja suure hooga.

„Sõda on kasulik äri!“ see on üks juhtmõtte mille järele talitavad kõik kapitalistid. Kuna kümned miljonid töötatöölisid, nälgivad, kuna järjest uued ettevõtted suletakse, kasvavad alalõpmata sõjavabrikantide kasud. Selleks õhutavad nad igalpool rahvusvahelist vaenu, nad toetavad igapidi faschistlikke organisatsioone, neil on igalpool oma esitajad: riigiaparaadis, parlamendis, diplomaatide seas, sõjaväes, ajakirjanduses.

Ja kui faschistid seletavad, et nad kodu- rahu ja maa kaitse eesmärgil „küttide liitu“ ja teistesse sõjalistesse organisatsioonidesse koonduvad, siis tuleb töörahval sellele kõige häbematale valele ja silmakirjalikkusele lõpp teha ja nende tõsist nägu näidata.

Nõukogude Liit näitas kogu maailmale, kuidas ta rahu eest võitleb. Ja kui keegi peaks julgema tema kangelaslikku loovat tööd segama tulla, siis on Nõukogude Liidu töörahvas igal ajal valmis kõige otsustavamalt vastulööki andma.

Kellegile ei ole saladus, et imperialistlikud suurriigid, valmistades ette uuele sõjale Nõukogude Liiduga, vaatavad Poola ja Balti riikide peale, kui oma eelväe peale, kes esimestena töörahva riigi kallale tungivad. Selleks varustavad neid sõjavabrikandid alalõpmata ja rohkel arvul igatsorti sõjariistadega ja sõjamoonaaga.

Poola töölisklass ja töötavad talupojad ei tohi ükskõikseteks pealtvaatajateks jääda, kui imperialistlik maailm uue veresauna ettevalmistamiseks sõjariistu teritab, vaid kõige jõuga püüdma seda takistada.

Kõikide maade töölisklass peab tihemini kommunistlikkude parteide ümber koonduma ja võitlust imperialistliku sõja vastu viima veel hoogsamalt, veel otsustavamalt. Maailma töölisklass peab Nõukogude Liidu kaitseks valmis olema.

Eesti tõusikkodanluse surmaeelsed viirastused

Rakvere linnakeses on elavaks kõneaineks ühe sõjaväes teeniva ohvitseri abiellumise ärakeelamine ohvitseride kogu poolt. Põhjuseks tuuakse ette, et preili vanemad kuuluvat oma meelsuse poolest Eestis maksva riigikorra vastasteks.

Nimelt olevat noore preilikese isa riigivastase tegevuse peest 149 kommunisti protsessis 15 aastaks sunnitööle mõistetud.

Viimase tüdrit tuntakse Rakveres kui väga tublit ja korralikku tööjõudu, kes riigi asutuses teenib, kellele moraali suhtes mingisuguseid etteheiteid teha ei saa.

Nagu teada, on Eestis iga sõjaväelane, olgu see ohvitser või reasõdur, erilise valve all, et neil töolistega mingisuguseid sidemeid ei oleks, et sellega kommunismi baktereid levinemist sõjaväes ära hoida.

Suurem verekoer ja naiste „vihkaja“ kindral Soots andis käsukirjas mõista, et eesti ohvitser ei abielluks teisest rahvusest naisterahvaga. Muidugi mõistetakse siin seda, et ohvitser ei abielluks vene rahvusest naisterahvaga, mis Eestile vaenuliku rahvuse esitajaks on, mis Eesti riigilaevukest võib karile viia.

Siit näevad ajakirja lugejad, millises kabuhirmus on eesti kodanlus tõusva tööliikumise arenemise ees. Ta näeb igasuguseid viirastusi ja tonte isegi sarnasest tööliiklusest pärit olevast nelust, kes fachsistlikus organisatsioonis nõus on töötama.

Vaatamata sellele, et kodanlus tahab seda tööliste last kommunistina tuua, kes olevat vande annud isa surma järele kommunisti propageerida, siis ei ole asjalugu teps mitte nii.

Ükski klassiteadline töölislaps ei oleks valmis tööliikluse veristajate ja tapjate organisatsiooni minema ega ei abielluks vaenulikust klassist päritoleva ohvitseriga.

Tööliste lapsel ei saa midagi ühist olla tööliste timukatega, vaid tema otsekohene ülesanne on oma klassi vabastamise eest võitlemine.

SÕNUMID

Tõstame punaseristi töö uuele kõrgemale astmele

Eesti tööliste Haridusmajas töötavad eelmiste aastate eeskujul esimese astme sanitaarringi ja sanitaardrushiina.

Nende ringide töö eesmärk on naiseltsilisi sõjaliselt kasvatada, et igal naistöölisel ja kodusel perenaisel sõjalised ja arstilised teadmised oleks.

Iga naistöoline vabrikus, tööliste naine oma majatalituses, naisõpilane oma õppetöö juures peab mitte üksi sõjariista tundma, vaid ka nendega osavalt ümber käia oskama ja kui tarvis, siis suutelised olema kõikide maade töörahva isamaad kaitsma.

Kui me nende ringide tööd vaatame, siis näeme seal palju puudusi ja väärnõuet, mis ringide tööd takistavad.

Naisseltsilised on ise süüdi, et ringide tööd kiratseb ja täielikult tänapäeva nõuetele ei vasta. Punaseristi liikmed ei käi korralikult ja järjekindlalt ringide töötundides, igasuguseid põhjuseid ette tuues.

Esimese astme sanitaarringis on rida seltsilisi, kes juba eelmisel aastal selle lõpetasid ja kes mingil põhjusel sanitaardrushiinasse üle ei ole läinud.

Esimese astme ringi on liiga vähe uusi liikmeid juurde tõmmatud, eriti koolidest, kus vastavad ringid ja sanitaardrushiina puuduvad.

Kõige selle tagajärjel on juurdevool sanitaardrushiinasse ja esimese astme ringi ning uute kaadrite kasvatamine nõrk.

Et hulkade osavõtmine sanitaartööst nõrgavõitu on, tuleb sel. est, et oleme sellele alale liig vähe tähelepanu pööranud. Me ei ole selle küsimuse ümber laialist selgitustööd küllaldaselt teinud, pole ajalehtis, ajakirjus ja seinalehtis selle küsi-

muse tähtsust käsitanud ega hulke mobiliseerinud.

Et ringide töös on puudusi ja väärnõuet, on osalt sellest tingitud, et raioonist ei ole juhtimist ja näpunäiteid saadud.

Kui Oktoobrirevolutsiooni 15. aastapäeva pühitseti, ei võtnud raioon vaevaks sanitaarringi ja -drushiinalikkeid organiseeritult demonstratsioonist osavõtmisele mobiliseerida, elava sideme loomisest ja juhtivusest rääkimata.

Jaanuarikuul oli õhukaitse kuu, mil tehastes, vabrikutes, asutustes ja ettevõtetes kõikide töötavate hulkade tähelepanu meie kaitse kõvendamisele mobiliseeriti.

Sel kuul pidid punaseristi ja osorakused kõik tegema, et uusi liikmeid juurde võita, rida loenguid õhukaitse üle korraldada ja hulke nendest loengutest osa võtma mobiliseerida.

Kuid eesti tööliste Haridusmajas tehti sel alal liiga vähe. Punaseristi rakukese büroo oleks pidanud seda küsimust tõsiselt võtma, et rakukese liikmetele, kes eelmisel aastal sanitaardrushiinas õppisid, õhukaitset loenguid korraldada.

Kui eelmisel aastal sanitaarringid igasugustest hoogtöödest osa võtsid ja oma abi ühele kui teisele ühiskondlikule organisatsioonile andsid, siis ei ole käesoleval talvel midagi sel alal tehtud.

Nii see asi enam edasi kesta ei tohi. Töös tuleb kõik puudused ja „objektiivsed põhjused“ kõrvaldada ja ringid tööle rakendada.

Vaatamata sellele, et viimasel ajal selles töös elavust on märgata, ei tohi sellega piirduda, vaid tuleb veel hoogsamalt ja sõjakamalt tööle asuda. Sest ei ole

niisugust kindlust, mida ei suudaks enam lased ära võita.

Punaväe aastapäeva pühitsedes peame oma tööd järele vaatama ja kõik puudused kõrvaldama.

Sellega kindlustame oma valmisolekut maailma tööliste isamaa kaitsesuute kõvendamisel.

Punase sõjaväe aastapäeva pühitsedes kutsub eesti tööliste Haridusmaja punaseristi rakukene kõiki naistöölisi, koduseid perenaisi, õpilasi ja teenijaid esimese

astme ringist ja sanitaardrushiina tööst osa võtma.

Naisseltsilised, võtke aktiivselt osa ringide tööst, et ei oleks ühtegi seltsilist, kes nendest ringidest eemale jääks. Naisseltsilised, näidake oma valmisolekut sotsialistliku isamaa kaitseks.

Naisseltsilised, mobiliseerige oma jõud sõjaliste organisatsioonide ümber. Ainult siis oleme suutelised kapitalistide interventide kallaletungimised kõige otsustavamalt tagasi lööma.

Naistöoline.

„Lehtmetsa“ kolhoosi naiskolhoosnikkude eeskujuga tõmmata järele mahajääjaid

Lehtmetsa nimelises kolhoosis (Gurlovo külanõukogus Kingissepa raionis) võtavad naiskolhoosnikud aktiivselt kolhoosi tööd osa, sotsialistlike töömeetodisi kõrgel hoides. Iseäranis suvisel heina- ja viljakoristuse hoogtöö ajal näitasid naiskolhoosnikud kangelaslike jöupingutustega enamlikku eeskujut, hommiku pimedast õhtu pimedani töötades, enne ja peale tööd ja lõunavaheagadel veel lehma lüpses. Ühiselt meeskolhoosnikkudega töötades ei jäänud naiskolhoosnikud neist sugugi maha, vaid isegi ületasid neid. 1932. aasta jooksul tehtud 3717,6 töötuspäevast töötasid naiskolhoosnikud 1781,9 töötuspäeva, peaaegu samapalju kui meeskolhoosnikud, sellele vaatamata, et alaliselt töölkäijaid naiskolhoosnikke vähem oli kui mehi, ja et nende hulka on arvatud ka kodused perenaised, kes terveid päevi ei töötanud.

Naiskolhoosnik-lööklane Linda Kambla töötas kõige rohkem töötuspäevi välja — 246,2, kuna kõige parem meeskolhoosnik-lööklane samal ajal 220,4 töötuspäeva välja töötas.

Kolhoosi üldkoosolek, arvesse võttes, et naiskolhoosnik Linda Kambla kogu 1932. aasta jooksul eeskujulikult töötanud ilma töölt puudumiseta, eriti heinakoristuse ajal enda kangelaslikku meelt üles näidates, ja samuti hea omadusliku töö ja kõige

suurema töötuspäevade hulga eest, mida ta välja töötanud, otsustas Linda Kamblat premeerida.

Lehtmetsa nimelises kolhoosis on kaunis koguke noori naiskolhoosnikke, kes aktiivsed lööklased on ning enamlastena kolhoosi organisatsioonilise ja majandusliku kindlustamise eest ja kulakliste elementide vastu võidelnud, mille tagajärjel kolhoos enda plaanid õigeajaliselt ja ületamisega täitnud.

Üheks suureks puuduseks on aga see, et kolhoosis puudub kultuur-poliithariduslik töö. Raioonil on vaja viibimata samme astuda, et Lehtmetsa kolhoosis poliithulgaline tööjalule seataks. See tõstaks paljugi kolhoosnikkude poliitteadmiste tasapinda.

Lehtmetsa kolhoosi naiskolhoosnikkude võistlusest peavad ka teised naiskolhoosnikud õppima ja nende eeskujule järgnema. Naiskolhoosnikud, enamliku visaduse ja järjekindlusega edasi ka neljandama enamliku külvihoogtöö ettevalmistamisele!

Enamlik valvelolek ja energia kolhoosi organisatsioonilise ja majandusliku kindlustamisele! Hoidke auga kõrgel sotsialistliku võistluse ja lööktöö lipp.

Teie kangelaslik võitlus ja lööktöö olgu eeskujuks kõikidele naiskolhoosnikkudele.

Edasi uutele võitudele sotsialistliku võistluse ja lööktöö väerinnal.

A. A.

ARSTI VESTLUS

Esimene abi

Kunstlik hingamine

Tähtsamatest toimingutest, mida iga esimese abi andja peab oskama, on kunstliku hingamise tegemine õnnetule, kellel hingamine seisma on jäänud või seisma jääb.

Kunstlikku hingamist tuleb teha õnnetule, keda meelemärkusetä olekus veest välja tuuakse. Päästmiseks on lootusi, kui päästjad või kaldalolijad kunstlikku hingamist teha oskavad.

Kui arsti kohal ei ole ja kui oodata, millal ta kohale jõuab, võib abi juba hilja olla. Niisama tuleb kunstlikku hingamist teha ka minestanuile, kui teised abiandmise katsed ei vasta.

Veel tuleb kunstlikku hingamist teha poonud inimestele, teatud juhtumistel võib teda teha ka päiksepistest ja päikselöögist tabatuile.

Paljude mürgituste puhul, nagu morfiimiga, eetriga, kokaiiniga, nikotiiniga ja teistega, etendab kunstliku hingamise tegemine õnnetu päästmiseks väga tähtsat osa.

Ettevalmistamised kunstliku hingamise tegemiseks

1) Kunstlikku hingamist tuleb teha puhtas ja värskes õhus. Kui ruumis, kus õnnetu viibib, õhk halb on, tuleb uksed ja aknad avada ehk vastasel korral õnnetu välja viia.

2) Kunstlikku hingamise tegemisel tuleb õnnetu ülemine kehaosa kuni võõni riietest vabastada.

3) Suurt tähepanu peab ettevalmistuse juures õnnetu suule pöörama. Näiteks uppunutele, kes juba meelemärkusetä olekus on, võib suhu sattuda liiva, pori, rohu- raasukesi, puutükikesi jne.

Kui kunstlikku hingamist teha ilma nime- tatud ainete kõrvaldamiseta suust, satuvad need hingekõrisesse, sealt kopsutorudesse, ja teevad, õnnetut lämmatades, päästmise võimatuks. Sellepärast tuleb suu kõlgist sissesattunud ainetest puhastada. Avatakse suu ja kahe pikema sõrmega, neld võimalikult sügavale suhu ajades, võetakse praht sealt välja. Kui juhtub, et suu kõvasti suletud on, avatakse ta sel teel, et põidlat purihammaste juurde pannes, teiste sõrmedega lõualuu nurgast ja veerest kinni võetakse ja lõug üles lükatakse. Suud on võimalik avada ka pulgaga, mis hammaste vahele pannakse nimelt purihammaste kaudu. Pulka võib hammaste vahel hoida, kuni suu on puhastatud.

4) Meelemärkusetä inimesel võib keel, mis taha kurgulaele langeb, kunstliku hingamise tagajärjed võimatuks teha, sest ta takistab õhu sisse- kui ka väljapääsu kopsudest. Sellepärast tuleb sel juhtumisel keel kareda linaše rätiga suust välja tõmmata ja alumise lõualuu külge samuti kareda, puhta rätiga kinni siduda.

5) Järele vaadata, kas õnnetul ehk kunstlikke hambaid ei ole. Jaataval korral tulevad need enne kunstliku hingamise tegemist välja võtta, sest võib juhtuda, et nad kurku satuvad ja seega õnnetust suurendavad.

6) Kunstlikku hingamise tegemisel ei panda õnnetut kunagi paljale maale, sest

Joon. 1. Kuidas vett uppunu kopsudest ja kõhust välja valada.

et ta liig palju soojust võib kaotada, kuna ülemine kehaosa on riietest vaba.

Õnnetu tuleb asetada kas riietele, heinatele, laudadele või voodile, mis käepärast juhtub olema.

7) Õnnetule pandagu seljaalla kas riide- rull kokkurullitud padi ehk sile puuhalg, et rind oleks kõrgel, pea ja õlad ning allpoolne keha aga vähe allapoole madalamal.

Kunstlikku hingamist võib teha 1) Silvestri, 2) Hovardi ja 3) Silvestri ja Hovardi ühendatud meetoditega.

Kunstlikku hingamist tegijal peab jatkuma palju kannatust, sest lootust õnnetu päästmiseks ei tohi jätta mitme tunni möödudes. Seega tuleb kunstlikku hingamist vahel teha mitu tundi järgimööda. Et see mitte kerge töö ei ole, muretsetagu aegsasti abiliste eest, et kordamööda hingamist teha. Hingamise tegemise seismajätmine ja mõne aja pärast uuesti algamine on lubamata.

Kunstlikku hingamist tuleb teha kuni õnnetu täiesti ilusasti hingab, üksikutest hingetõmbamistest, mis küll iseseisvalt sünnivad, on veel vähe.

Silvestri meetod.

1) Abiandja asub õnnetu pea poolele, kui õnnetu lamab maas — siis põlvili, kui kõrgemal laual ehk voodis — siis püsti.

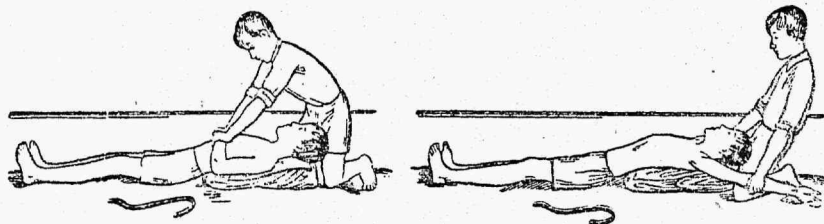
2) Abiandja võtab õnnetu kätest vähe allpool küünarnukke kinni (kui abiandja üksinda on, võtku kinni käerändmest, kui ta käed nii kiiresti ei väsi) ja sirutab nad

tegemisel selgesti kuulda olema õhu sisse- ja väljavool, inimese hingamine. Iga 5—10 minuti järele kuulatagu, kas õnnetu ei hakka iseseisvalt hingama.

Hovardi meetod.

Kui õnnetu käed vigastatud ja haavatud on või luud murdunud, siis ei tohi kunstlikku hingamist teha Silvestri meetodi järele, vaid siis peab õnnetu käed kõrvale asetama ja nad täiesti rahule jätma.

Neil juhtumitel tehtagu kunstlikku hingamist Hovardi meetodi järele.

Joon. 2. Kunstlik hingamine Silvestri meetodi järele.

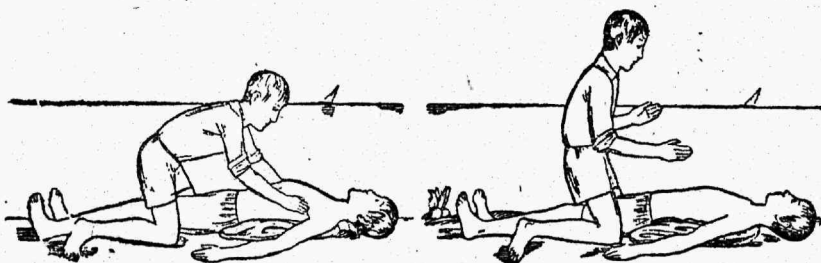
võimalikult kaugele pea taha, nii et käed väljasirutatult üksteist puudutavad.

Nii sünnib rinnakoopa laienemine, õhu sissetung rinnakoopasse — kunstlik sissehingamine (vaata joon nr. 2).

3) Nii hoidku abiandja õnnetu käed ükskaks sekundit ja viigu siis tagasi, õlavarsi vastu rinnakasti hoides ning surugu käed kõige jõuga rinnakorvile. Nii hoitagu käed üks silmapilk, 1—2 sekundit. Vajutamise

Õnnetu asetus on endine. Abiandja aga asub haige ees, väga soovitatav on koguni haige jalgadel kaksiti olla.

2) Abiandja paneb käed õnnetu rinnale nii, et sõrmed on laiali ja väike sõrm asub küljeluude (ribiluude), see on rinnakorvi alumise ääre all või jälle nii, et kahe käe sõrmed seisavad rinnakorvil otstega üksteise vastas ja põidlad on alumiste ribiluude ääre all (vaata joon nr. 3).

Joon. 3. Kunstlik hingamine Hovardi meetodi järele.

läbi rinnakorvile surutakse viimane kokku ja õhk vajub kopsudest — kunstlik väljahingamine. Kunstlik hingamine sündigu rühulikus ühetasases tempos, hoos. Ühes minutis tehtagu nii palju sisse- ja väljahingamise liigutusi, kui inimese normaalselt hingab — see on kumbagi 16—18 korda.

Liigutuste kiirust võib kontrollida oma hingamise järele. Kiired ja ka liig aeglasel liigutused on lubamatud ja ei too õnnetuile kasu. Peab kunstliku hingamise

Nüüd vajutab abiandja kätega tugevasti rinnakorvile, ise haigele kummardudes — nii et rind kokku surutakse ja sünnib kunstlik väljahingamine.

Paar sekundit kestab vajutus, — abiandja tõstab järsku käed rinnakorvilt üles. Seega laieneb rinnakoobas, õhk tungib kopsudesse ja sünnib kunstlik sissehingamine.

Neid liigutusi tuleb teha 16—18 korda minutis, vastavalt loomulikule hingamisele.

Ühendatud Silvestri ja Hovardi meetod.

Kui kohal on kaks abiandjat, siis on otsustarbekohane kunstliku hingamise tegemiseks tarvitada mõlemaid meetode korraga, üks teeb liigutusi Silvestri, teine Hovardi järele. Tuleb piinlikult selle järele valvata, et mõlemad abiandjad korraga sisse-

hingamise ja väljahingamise liigutusi teeksid. Ühtaegu kunstliku hingamisega tuleb ka teisi ergutusvahendeid tarvitada.

Kui õnnetu meelemärgusele on tulnud, antagu talle Hofmanni tilkasid (10—15 tilka) sooja kohviga või teega. Enne seda aga hõõrutagu nahka ja pandagu soojendamiseks kuume pudeleid.

MAJANDUSOSA**Vestlus agrotehnikast**

Viljasaagi tõstmiseks on tarvis ainult puhtsordi seemneid maha külvata, mis hästi puhastatud ja sorteeritud on. Selleks, et seemned hästi idanemist alal hoiaks, peavad nad kuivad olema. Seda tuleb hästi silmas pidada siis, kui seemned oma majapidamises kasvatatud. Meie kliimalistes tingimustes on seemned alati niiskemad, kui seda heaks alalhoidmiseks tarvis. Sellepärast tarvis seemned peale puhastamist ja sorteerimist kuivatada.

Seemnete kuivatamine

Seemneid võib kuivatada kuivatises, kus temperatuur üle 35—40° ei oleks; kuivatada 10—15 tundi. Sellest kõrgema temperatuuri juures võivad seemned idanemise kaotada. Kui seemneid palju ei ole, siis võib neid õhukese korrana laialiaetuna kuivas ja hästikõetud ruumis kuivatada.

Seemnete puhastamine ja sorteerimine

Igal suuremal kolhoosil ja sovhoosil peavad triöörid ja sorteerimise masinad olema, et seemneid puhastada ja sorteerida. Eriti on neid tarvis, kui seemned omas majapidamises on kasvatatud. Seemneid võib väga hästi puhastada ja sorteerida isegi ilma masinateta, kui majapidamises on sõel ja sari olemas.

Seemnete ettevalmistamine külviks

Kui külvamine sünnib õigel ajal, siis on kasulikum kuivi seemneid külvata. Kuivi seemneid võib käsitsi kui ka masinaga palju ühtlasemalt külvata. Kuivad seemned, niiske või kuiva maa sisse sattudes, hakkavad alati paremini idanema. Kui külvamine hilinenud on, siis niisutatakse seemneid enne mahakülvamist, et idanemist kiirendada. Herne, kurgi ja salati seemneid niisutatakse 1 ööpäeva kestel, sibulaseemneid — 2 ööpäeva ja peedi ning porgandiseemneid — 2—3 ööpäeva kestel jne. Kui need niisutatud seemned kuivanud maasse

külvatakse ja selle järele ka kuivad ilmad edasi kestavad, siis ei hakka paljud seemned kasvama ja hävinevad. Kui seemneid vähe on, siis pannakse nad vette ja vaheataakse seda vett iga päev. On seemneid suuremal hulgal, siis aetakse nad kuhja ja pannakse laud serviti ümber, et seemned laiali ei variseks. Suurde kuhja aetud seemnetele valatakse vett niikaua peale, kuni põhjast vett välja hakkab jooksuma. Mõne tunni pärast segatakse nad põhjalikult läbi ja lisatakse vett oma äranägemise järele veel juurde. Ja sarnast segamist toimetatakse mitu korda. Seemned peab pealt puhta niiske kotiga kinni katma. Enne külvamist tuleb neid seemneid õhukese korrana laiali ajada; kui pealmine osa ära kuivab, siis tuleb kohe läbi segada ja seda korrata, selle järele aga kuiva soomulla ja liivaga segada.

Seemnete omadus

Seemnete idanemise protsent on: oal — 85 prots., — kaalil — 85 prots., hernel — 90 prots., kapsal — 80 prots., salatil — 80 prots., naeril — 70 prots., pomidoril — 85 prots., kõrvitsal — 85 prots., spinatil — 60 prots., siguril — 60 prots., hapuoplikal 60 prots. Seemnete puhastus peab ulatama 95 protsendini. Kui seemned küllalt puhtad ei ole või ei ole idanemisevõime küllalt suur, siis tuleb sellele vastavalt rohkem seemneid võtta. Näiteks, porgandi seemneid on tarvis ühe hektari peale 3,5 kilogrammi. Kui seemnete idanemise protsent alla 40 on, siis tuleb sarnaseid seemneid 1,5 korda rohkem võtta.

Seemnete idanemise järelproovimine

Sellele vaatamata; kas seemneid omadusliselt heaks tunnistatakse, tuleb seemnete idanemist tingimata järele proovida.

Kõige parem on seemnete idanemist niiviisi järel proovida: madal kastike (12—15 sentimeetrit kõrge) võtta, mulda sisse panna,

seemned külida ridastiku, igasse reasse 100 seemet, et seemnete vahe reas oleks 1—2 sentimeetrit, siis veel õhuke mullakord peale raputada ja veega üle valada. Kast tuleb soojas ruumis hoida. Igal hommikul külv järele vaadata ja veega üle pritsida. Nähtavale tulnud idud välja kiskuda, ära lugeda ja igapäev üles märkida, kui palju seemneid on idanenud. Tähtis on teada saada, kui palju idanevaid seemneid üldse on, mille järele seemnete omdus kindlaks määratakse. Näiteks: kui porgandi seemnetest on tärnanud mitte vähem kui 60 protsenti — siis loetakse seemned heaks.

Meile pole tähtis mitte see, et seemned kõik oleks tärnanud, vaid see, kui kiiresti ja hästi nad on tärnanud. Kapsaseemneid tuleb idandada 17—18° soojuse juures, siis tärkavad idud juba teisel päeval. Kolmandal päeval idanevate seemnete hulk suureneb tugevasti, neljandal päeval aga langeb järsult. Sel juhtumil on meile tähtsad peasjalikult need seemned, mis teisel, kolmandal ja neljandal päeval idud andsid. Seemned, mis toasoojuses, kohedas ja niiskes mullas hästi ei kasva, need ei kasva põllul sugugi või kasvavad õige viletsad ja nigelad.

Seemnete vanadus

Sagedasti võib kuulda ja lugeda, et soovitatakse seemneks mittevärskeid, selle aasta seemneid, vaid vanu eelmistest aastatest pärit seisnud seemneid.

Kõigepealt mõnede keeduviljaseemnete kohta. Näiteks annavad pastinaagi seemned, mis ühe aasta seisnud, võimatu madala idanemise protsendi. Kolm aastat seisnud pastinaagi seemned ei idane üldse. Kauem kui kaks aastat seisnud sibulaseemned idanevad väga vähe. Sellepärast on alati kõige parem värskeid seemneid külvata. Ainult sarnastel taimedel, nagu kõrvits, kurk, arbuusid, on kasulikum seemneks võtta niisuguseid, mis üle aasta seisnud. Nende taimede seemnetest kasvavad võrdlemisi tugevad vääned ja suured lehed ja õitsevad väga hilja. Sel juhtumil, kui nende

taimede kahe ja kolme aasta vanuseid seemneid ei ole, siis on tarvis värskeid kuivatada. Selleks pannakse seemned mitte suurde kotti ja riputatakse eluruumi ahju lähedale.

Seemete idanemise alalhoidmine

Keeduviljade seemned pannakse kitsasse riidest tehtud kotikesesse. Kotti pannakse sedel, kuhu märgitakse: missugune sort, mis aasta seemned ja kuipalju seemneid on.

Kui seemned on oma majapidamises kasvatatud, siis on tarvis sedelikese peale selle brigadiiri priinimi kirjutada, kes seemnete eest vastutab. Seemneid võib eluruumes kui ka aitades hoida.

Eluruumes peab seemned ahjust eemale asetama, kuid ei tohi neid niiskesse ruumi viia. Keldri niiske õhk mõjub seemnete peale väga halvasti. Seemnete jaoks olgu ruum kuiv ja hea õhuvahetusega. Ruumi soojus olgu 8 kraadi, ilma suuremate kõikumisteta. Ruumi, kus seemned asuvad, ei tohi heledat valgust sisse paista, kõige parem on poolpime ruum. Seemnete ei ole külm kardetav. Eriti tuleb seemneid hiirte eest hoida.

Seemnete hulk 1 hektari peale

Põllutöö rahvakomissariaadi poolt võeti 1932. aastal vastu otsus, milles külviseemnete normid ära märgiti. Ühe hektari peale on tarvis seemneid järgmiselt: kapsaid — 0,3 kg, porgandeid — 3,5; sibulaid — 5; pastinaaki — 4; redist — 4; kurke — 4; pomidoore — 0,3; spinaate — 15; herneid — 100; türgiube 100 kg.

Kuidas Leningradi oblastis seemneid kasvatada

Ilmastiku peale vaatamata võib Leningradi oblastis kasvatada kaali, kapsa, redise, spinaadi, pastinaagi ja varaste herne ja ubade sortide seemneid — lavades või istandustes. Iga kolhoos ja sovhoos peab ise oma majapidamisele keeduvilja seemneid kasvatama.

KÄSITÖÖ

Soome pilu õmblemine

Soome pilu erineb oma iseloomult ja õmblemisviisilt teistest pilutöödest; ta on hõredam ja väga vastupidav, kuid ka igavam õmmelda.

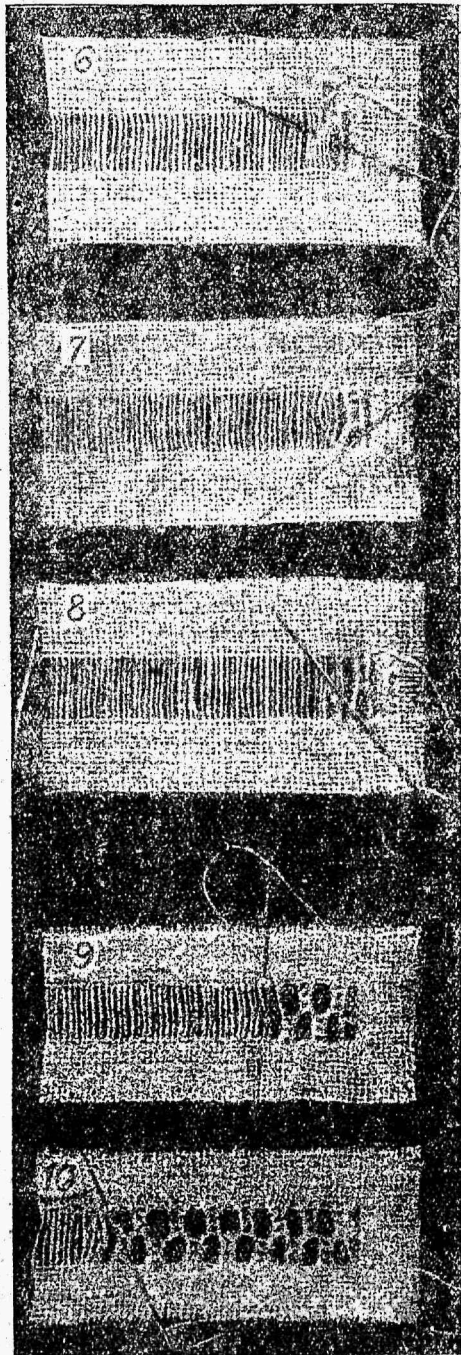
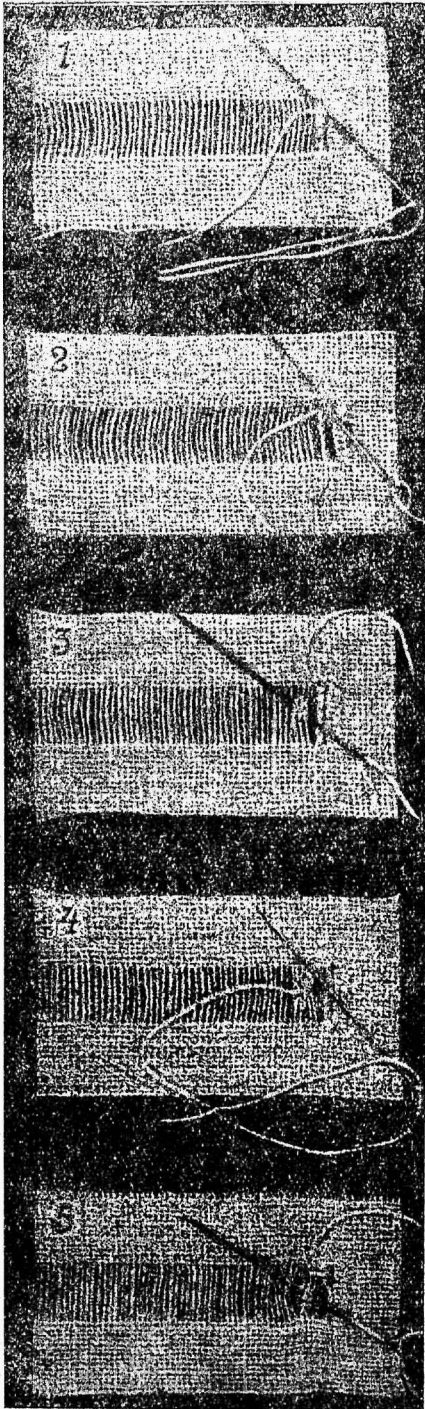
Kui pilu jaoks paras jagu lõngu välja

on kistud, algame õmblemist. Esiteks põimime 3—4 lõngast koosneva kimbu üle, (joon. 1) kuni lõpuni (joon. 2). Siit pistame nõela paar lõnga pilu äärest kaugemal, riidest läbi ja hakkame teist sama-

suurt kimpu põimima (joon. 3). Kui teist kimpu on nii palju põimitud, et on paras aeg esimest sidepistekest teha (need sidepisted ongi, mille pooldest soome pilu teis-

lõpetame teise lõngakimbu põimisega ja pistame ääre külge, teeme paar põimispistet ja algame jälle sidepisteid (joon. 8).

Seekord vastupidises suunas: enne õmb-

test erineb, siis õmbleme selle pistekese nii nagu näeme joonistel 4 ja 5. Siis teeme jälle paar põimispistet vahele (joon. 6) ja õmbleme järgmise sidepiste; nii tuleb iga sidepiste õmmelda (joon. 6-7). Siis

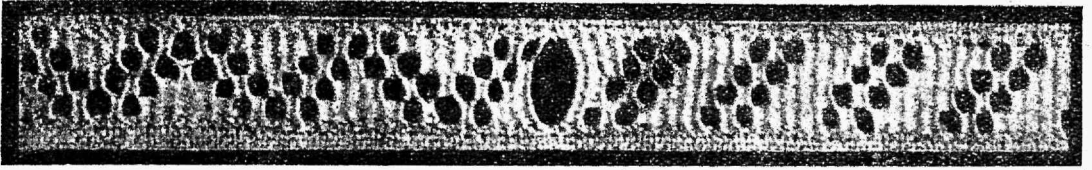
lesime ülevalt alla nüüd alt üles. Valmis pilu näeme joon. 9-dal.

Joonised 9 ja 10 näitavad muuseas ka lõnga jätkamist. Joonisel 9 näeme, kuidas lõppeva lõnga otsa pistame risti üle pilu

teise ääre külge; joonisel 10 näeme, kuidas uue lõnga ots kinnitada tuleb.

Et pilu iius saaks, on väga tähtis kui pingult töö õmmeldud on. Lõngakim-

Pilu peab jääma hõre nagu pits. Kui liiga lõdvalt on õmmeldud, siis ei jää augukesi sidepistete ja üksikute ridade vahele. Kõige paremine näitab töö ise, kui-

pude üleloomisel (põimimisel) tõmmatakse lõng kaunis pinguli, kuid nii, et töö kokku ei kisuks, samuti ka sidepistete vahemised põimispisted.

das just õmmelda tuleb. Tuleb katsuda õmmelda võimalikult nii, nagu joonistel näidatud.

Vastutava toimetaja k.t.: V i s n a p u u.

Väljaandja: „Külvaja“ kirjastus (изд. „Кюльваля“)

Tellimiste vastuvõtmine kirjanduse,
kunsti ja kriitika ajakirja peale

„LEEGID“

kestab edasi.

TELLIMISE HIND:

12 kuu peale	10 rbl. — kop.
6 „ „	5 „ — „
3 „ „	2 „ 50 „
Üksiknummer	1 „ — „

Tellimisi võetakse vastu kõigis postiosakondades, Knigotsentri ja Lookt'a raamatukauplustes, „Külvaja“ volinikkude poolt kohtadel ja otsekohe kirjastuses:

Ленинград, 31, ул. 3-го Июля 48
Изд-во „Кюльваля“

Hin i 60 kop.

Tellimiste vastuvõtmine teoreetilise ajakirja
„KLASSIVÕITLUSE“
peale kestab edasi.

==== Tellimiste hinnad: ====

12 kuu peale	10 rbl. — kop.
6 „ „	5 „ — „
3 „ „	2 „ 50 „
Üksiknummer	1 „ — „

Tellimisi võetakse vastu kõigis postiosakondades, Knigotsentri ja Lookt'a raamatukauplustes, „Külvaaja“ kirjastuse volinikkude poolt ja otsekohe „Külvaaja“ kirjastuses:

Ленинград, 31, ул. 3-го Июля № 48.

Изд-во „КЮЛЬВАЯ“.

Ответственный редактор: Г. Виснапу. — Технический редактор: А. Саап.
Издание № 50. Сдано в набор 11/III 33 г. Подписано к печати 25/III 33. Форм.-74×105.
1¹/₄ печ. л. Кегль 10. 1 печ. л. 86.688 знаков. Всего 108.360 знаков.

„Работница и колхозница“ № 45
(Ежемесячный журнал на эстонском языке)

Ленгорлит № 7166. Тираж 2000. Изд. „Кюльвая“. Заказ № 3925.
Тип. „Кюльвая“, Ленинград 31, ул. Дзержинского № 49.